

Published in *Florentin Smarandache și seducția polimorfismului. Analize, interpretări, cronici, articole, note și recenzii*, pp. 173-177. Editori: Al. Florin Țene, Andrușa R. Vătuu. Sibiu: Agora, 2017; 843 pages. ISBN 9781599735023. Also appeared in *Informația zilei*, Ostroveni, Vâlcea, Anul III, Nr. 488, 30 iulie - 1 august 1994.

Confesiunea ca vocație

Constantin Mateescu

Un "jurnal" tipărit în timpul vieții, la încă în plină tinerețe, dă pentru început măsura originalității acestei cărți atât de altfel, atât de diferită de tot ce am citit în genul memorialistic.* Cine este, deci, Florentin Smarandache? Născut cu 40 de ani în urmă în comuna Bălcești – județul Vâlcea, viitorul poet și prozator face temeinice studii de matematică și după încercări nereușite și dezamăgitoare de a-și pune în valoare talentul de matematician și literat, cu o acoladă de doi ani, în care profesează dascăl în Maroc, se decide să părăsească definitiv țara teroarei organizate, a sărăciei, corupției, și bunului plac, cu numai câteva luni înaintea întâmplărilor din decembrie 1989. În urma unei carantine prelungite în Turcia, se stabilește, în 1990, în Arizona (S.U.A), unde își inaugurează marea aventură americană. Ciudate jocuri ale sorții, asumate cu un curaj și o nonșalanță demne de un conchistador. Dacă Florentin Smarandache și-ar fi întârziat doar cu câteva luni decizia de plecare, pe ce coordonate ar fi evoluat destinul său?

* Florentin Smarandache: AMERICA. PARADISUL DIAVOLULUI – JURNAL DE EMIGRANT. Craiova: Editura Aius, 1992, 235 p.

"Jurnalul de emigrant", desfășurat pe perioada martie 1990 - septembrie 1991, este de fapt romanul cuceririi Americii de către un român sărac, sosit dintr-o țară comunistă, lipsit complet de relații și sprijin financiar, necunoscător al limbii engleze, rătăcit într-o lume bizară, luxuriantă, dinamică, obositoare, fundată pe cu totul alte principii decât cele în care trăise până atunci impactul cu viața de pe continentul nou e fascinant. Autorul își notează zilnic impresiile cu luciditate, e uluit, dar mefient în același timp, a venit din țară cu experiența spaimei de Securitate, dar și cu prejudecățile despre "capitalismul odios, corupt, în putrefacție". Cele 18 luni de adaptare la realitățile americane sunt luni de luptă și zbucium, de deznadejdi și noi speranțe, de renunțări și bucurii mărunte. "Am rezistat două luni în America, exclamă pe 23 mai. Dumnezeuule, mai ține-mă-n viață, Vara asta mă termină definitiv".

Florentin Smarandache se dovedește încă de la primele rânduri ale jurnalului un tip inconfortabil, dificil, bățaios, sentimental și zăpăcit (pierde obiecte de valoare, își tamponează automobilul) dar foarte bine ancorat, totuși, în realitate.

E un soi de Rastignac modern, trecut prin filtrele coplesitoare propagande totalitariste.

America îi apare olteanului în culori sumbre: un mecanism infernal de măcinat conștiințe, un moloh clădit pe puterea banului, o aiuritoare alcătuire de individualități meschine, egoiste, depersonalizate, lipsite de identitate psihică. Notațiile sunt lapidare, exacte, vitriolante, condimentate cu o bine distilată doză de autoironie. Jurnalierul îți devine imediat simpatic: "Mă doare-n fund dacă emigrația română mă va critica fiindcă am scris atât de urât despre SUA și n-am lăudat-o pe șleau, fără oprire. Mă voi pune rău cu diaspora noastră. Dar din respect pentru adevăr, pentru realitate – și Dumnezeu mi-e martor – voi continua să relatez exact ceea ce simt și constat".

Deși se lamentează în fiecare pagină și blasfemează insuportabila nouă viață americană (lamentele devin un fel de descântece de alungare a Răului), tânărul emigrant se descurcă destul de bine, în câteva luni de la sosire, cele mai multe piedici sunt învinse. Cucerirea Americii se dovedește a fi posibilă, chiar în condiții de potrivnicie. De altminteri, acesta e tâlcul explicit al cărții: că o inteligență vie, puternică, tenace poate înfrânge orice piedici. Poate trăi în oricare climat. Oriunde. Chiar și în America marilor autostrade, a zgârie-norilor, a băncilor și a miliardarilor, a fastuoaselor decoruri *hollywood*-iene.

În afara anecdoticii nu lipsită de interes, ba chiar pasionantă pe alocuri, valoarea "Jurnalului", e, însă, una literară. Cartea lui Florentin Smarandache propune un personaj absolut memorabil: autorul. Un personaj de roman, ce se dezvăluie cititorilor cu sinceritate, cu aplomb, într-un limbaj direct, colocvial, bogat în imprecății, non-conformist. Tonul "narațiunii" e foarte american, influențat vizibil de limbajul presei de dincolo de Ocean. Raportată la "America ogarului cenușiu" de Romulus Rusan (citată în cuprinsul cărții), scrisă într-un registru grav, cu o acurateță a stilului remarcabilă, sau la elegantul jurnal de călătorie al lui C. C. Giurescu, mărturia lui Florentin Smarandache despre America e cu atât mai tulburătoare. Ea exprimă punctul de vedere al unui om care a văzut țara "de jos" acolo unde se dă lupta pentru supraviețuire, iar nu ca un turist dotat cu ochelari de soare și aparat de fotografiat. Volumul e plin de întâmplări, nici una senzațională, dat toate la un loc alcătuind o atmosferă apăsătoare, de stres, pusă în valoare cu abilitate de talentul narativ al autorului.

Vocația lui Florentin Smarandache este confesiunea – lirică sau epică. Scriitorul nu are apetență pentru ficțiune. Cărțile publicate până astăzi (poezie, proză, teatru) sau mărturie. Aștept eu interes apariția celuiilalt

"jurnal", de lagăr, în care își dezvăluie deambulările și suferințele din prima perioadă a emigrației, în Turcia. Aflat la mijlocul (dantesc) al existenței, tânărul matematician-poet se situează încă de pe acum în eșalonul fruntaș al creatorilor de frumos trăitori dincolo de granițele țării.